

MILLETİN DOKUSUNDAKİ SEÇİM DEPREMİ!

HAKAN PAKSOY

Milletin dokusundaki seçim depremi!

Hakan Paksoy

Çok değil üç ay önce büyük depremler hayatımızı alt üst etti. Üstte mavi gök çökmedi ama altta yağız yer delindi. On bir ilde 13,5 milyon insanın hayatı değişti. Elli bini aşkın kaybımız var. Sakatlanan, uzuv kaybı yaşayanların sayısı belli değil. 84 milyonun etkilendiği bir felaket yaşadık.

Geçtiğimiz hafta yine depremlerin merkez üssü, memleketim Maraş'taydım. Çocukluğumun geçtiği mahallelerde dolaştım. Her tarafta yıkıntılar, enkazlar vardı. Fotoğraflar, videolar çektim.

Yüzlerce kez geçtiğim, oynadığım, dolaştığım sokaklarda caddelerde, çok az gittiğim ara mahallelerde gezdim. Okuduğum okullara gittim. Hatıralarım canlandı. İlkokulu üç okulda okumuştum. Biri yıkılmış, diğeri ağır hasarlı görünüyordu. Üçüncüsü de hasarlıydı ama ne kadar olduğuna dikkat edemedim. Ortaokulum artık yoktu. Mezun olduğum lise de ağır hasarlıydı.

Annemin ve eşimin öğretmenlik yaptığı Kız Meslek Lisesi, babamın rehber öğretmen olduğu İl Halk Kütüphanesi artık bambaşka bir yer olmuştu. Evdeşimin doğduğu evin enkazı da kaldırılmıştı.

Millet mektepleri: mahalleler

Çocukluğumda oturduğumuz Kayabaşı ve Kuyucak mahallelerinin çarşılarından kalan neyse, onlar da yıkılmıştı.

Türk sosyolojisinde mahallelerin de mektep etkisi vardı. Artık git gide azalıyor olmakla birlikte hâlen devam ettiğini düşünüyorum. Ben de bu okullarda eğitimden geçtim. Kayabaşı Çarşısı'nda aldığım bir ders aklımdan hiç çıkmaz.

Kayabaşı Çarşısı yaklaşık 250 metrelik caddede kuruluydu. İki fırın, dört bakkal, iki kahve, kuruyemişçi, kasap, berber ve pastane vardı. Çarşının girişinde de bir tenekeci, el işi sobalar yapardı. Biraz daha dışında da hamam bulunuyordu.

Annem ve babam çarşıdan geçerken esnafla selamlaşır, hatır sorarlardı. Özellikle babam, eğer yalnızsa, çay davetlerine uyar, çok güzel sohbetler ederdi.

Çarşı'da birisi ekmek diğeri pide lahmacun fırını karşı karşıyaydı. Gece gezmesinden eve dönerken daha fırından yeni çıkmış ekmeklerden alırdık. En az birisi daha eve ulaşmadan biterdi.

Daha ilkokuldaydım. Bir gün annem lahmacun içi hazırladı. Tabi fırına götürmek yine bana düşmüştü. Evimizin 500 - 600 metre yakınındaki Kayabaşı Çarşısı'na gittim. Sıramı beklemeye başladım. Sıra bana geldiğinde akşam hava yeni kararmıştı. Pidenin yarısı çıkmış diğer kısmını bekliyordum.

“İsteyene ver onları”

Genç bir çift fırının önünde durdular. Kadının kucığında yeni doğmuş bebeği vardı. Erkek de dört-beş yaşlarında görünen diğer çocuğun elini tutuyordu. Lahmacunu pişiren Arap Usta'ya (adı Arap'tı) “Lahmacun satılık mı?” diye sorduklarını duydum. O da beni gösterdi. Bana da sordu. Ben de “Hayır, satılık değil. Eve yaptırıyorum.” dedim.

Kadının yüzünün biraz değiştiğini hatırlıyorum. Belli ki lahmacunun kokusuyla, yeni doğum yapan

kadının canı çekmişti. Benim cevabım üzerine, çaresizce ayrıldılar.

Onlar daha birkaç adım uzaklaşmadan Arap Usta, “Kadın emzikliydi Hoca’nın oğlu, niye vermedin?” dedi. Belli ki o da üzülmüştü. Çocuk saflığımla, “Satılık mı diye sordular. Hem sen ver demedin ki” diye cevap verdim. Hemen bir kâğıdın üzerine üç tane lahmacun koyuverdi. Kaptığım gibi koştum. Daha on - on beş metre gitmemişlerdi, arkalarından yetiştim. Lahmacunu verdim. Para vermeye kalktılar, almadım tabi. Gülümseyerek satılık değil ki dediğimi hatırlıyorum.

Pişen lahmacunu kaptığım gibi eve koştum. Hem lahmacun soğumamalıydı hem de ben çok acıkmıştım çünkü. Akşam nefis bir sofraya bizi bekliyordu. Babama, “Şu kadar lahmacun çıktı, parası bu kadar tuttu. Bu da paranın üstü. Ancak tepside üç tane eksik” diyerek hesap verdim. Üç lahmacunun hikâyesini anlattığımda da hem annemden hem babamdan, gözlerinin içi gülere birer aferin almıştım.

Arap Usta bana, hem bir insana hem de yeni doğum yapan bir kadına canının çektiğinin ikram edilmesinin güzelliğini öğretmişti.

Her an canlı bir mahalleydi Kuyucak...

Elbette bu canlılık benim hayalimde kaldı, biliyorum. Şehirleşme ve değişim bu dinamikliği azalttı. Ama yok edememişti. İşte Kuyucak Mahallesi’nin çarşısı da böyle capcanlıydı.

Çocukluğumdan aklımda kalanlar bakırcılardan çıkan musikiydi. Ellerindeki çekiçlerle küçük bir örsün üzerindeki bakırı döverlerdi. Dövdükleri bazen küçük bir tencere veya kapağı ya da bir bakraç veya su satırı olurdu. Bazen de bizim tarhana kazanı dediğimiz kocaman kazanlardı. Birkaç bakırcının yan yana olduğunu hatırlıyorum. Biri diğerinin ritmine katılır, bir orkestranın seslendirdiği şâheser ortaya çıkardı. Oradan geçerken çekiç seslerindeki ritim ve ahenk beni benden alırdı.

Nalbantın işini yaparken hayvanı okşamasını, ayağını temizlemesini, nalını çakmasını ilgiyle seyrederdim. (Biraz da meraklı çocuktum. Sorduğum sorulardan öf diyen çok çıkmıştır. Hâlen zaman zaman oluyor ama internet onların imdadına yetişti de rahatladılar.)

Kuyucak’ta da berber, ekmek ve pide fırını, bakkallar, kahveler, kasap ve şekerciler, hamam... ne ararsan vardı. Maraş’ın doğusundaki köylere dolmuşlar çalışırdı. Yazın bağcılar dolmuşların motorlarını hiç soğutmazlardı. Capcanlı bir çarşıydı...

Ama Kayabaşı Çarşısı da Kuyucak Çarşısı da artık yok... Değişen şartların eskittiği çarşılardan kalanları da deprem aldı.

Sadece çarşılar mıydı yok olanlar?

Etkilenen sadece çarşılar değil. Depremin şiddetli yıkıcılığı yerini gelecek kaygısının haşmetli eziciliğine bırakmış görünüyor. Belirsizlik hâkim. Hangi binalar yıkılacak, hangileri güçlendirilecek, güçlendirme nasıl olacak, şehir nereye kurulacak, nasıl kurulacak, kime nasıl destek olunacak? Ve daha onlarca soru kafalarda dönüp duruyor.

Hiçbir sorunun cevabı kimsede yok. Herkes duyular üzerinden konuşuyor. Şehircilik Müdürlüğü’nün de bu bilgileri net veremediğinden yakınıyorlar.

Anlayacağınız umutlar da kırılmaya doğru hızla yol alıyor. Yani gönüllerde çok şiddetli depremler yaşanıyor. Şiddeti ve etkisi de her geçen gün büyüyor.

En önemlisi, gönüllerdeki depremler sadece felaket coğrafyasında değil yurt sathında yaşanıyor. Her deprem de bir öncekinden şiddetli geliyor.

Pahalılık asfalt silindiri gibi eziyor. Mutfaktaki yangın artık nesillerin gelişmesini etkileyecek kadar büyüdü. Ama sınırı hiç olmayan, sadece seçim kazanmayı hedefleyen hırslı bir seçim ekonomisi uygulanıyor. Bu da Türk Milletini ezen silindirin çapını büyütüyor. Her gün bir öncekinden daha ağır silindir halkı altına alıyor. Türk Milleti'nin geleceği de ipotek ediliyor.

Öğrendiklerimiz de var unuttuklarımız da

Deprem, değişimin mecbur olduğunu gösterdi. İmar anlayışının, şehircilik anlayışının , yönetim anlayışının değişmesi gerektiğini ortaya koydu. Yardımlaşmanın, planlı hareketin, afetlere hazır olmanın ne kadar önemli olduğunu gösterdi. Millî birliğin vazgeçilmez olduğunu ve bu bağı zayıflatacak davranışların nükleer bombadan daha tesirli olduğunu anlattı (elbette düşünen kafalara)!

Kayınbiraderimle Maraş'ı gezerken, "Deprem bize aile olmanın ne demek olduğunu ve önemini hatırlattı" dediğinde bir an irkildim. Söylediği anahtar cümleydi çünkü. Millet de çekirdek ailelerin birleşerek oluşturduğu büyük bir aileydi. Türk Milleti de ilk günlerde yurttaşlarına yardıma koştu... Yardım ettiğinin kim olduğu, neye inandığı, nasıl inandığı, cinsiyeti, yaşı, eğitimi... hiçbir şeyi düşünmeden bu anlayışla yardıma aktı. Bu davranışıyla, aynı zamanda, hâlâ günlük parti politikalarının etkisindeki yöneticilerinin darmadağın ettiği devletini de enkazın altından çıkarmıştı. Çıkardı çıkarmasına ama sonrasında yaşananlar akıllara ziyan.

Eskiye dönüş gecikmedi. Sanki deprem hiç olmamış gibiydi... Seçimde kullanılan dili, popülizmi ne deprem ne de ölenler önleyemedi. Ya da deprem olmuştu da sadece binalar yıkılmıştı sanki. Bina yapılsa her şey düzelecek, yapılacak başka hiçbir şey kalmayacak gibi konuşulur oldu. İktidar hırsı her şeyin önüne geçti.

21 yıllık hukuk tanımayan sınırsız bu hırsın en büyük etkisi toplumdaki ayrışma oldu.

Bu şartlarda, ayın on dördünde, Türk tarihinin en önemli seçimlerinden birisini yapacağız. Ayın on dördü gibi bir değişim mi yaşayacağız veya karanlıklara doğru yol almaya devam mı edeceğiz, göreceğiz. Görmek için az kaldı. Ancak meseleler gün geçtikçe daha da ağırlaşmaya başladı. Millî dokumuzdaki bozulma da bunların başında geliyor.

Ya değiştirip, devletimizi toparlayabilmek için var gücümüzle çalışacağız ya da mevcut anlayış devam edecek ve dağılma tehlikesi biraz daha yaklaşacak.

Türk Milleti ferasetini bir kez daha gösterecek...